

नृमेघ आङ्गिरसः । इन्द्रः । उष्णिक्, ७, १०-११ ककुप, ९, १२ पुरउष्णिक् ।

इन्द्राय॑ साम॑ गाय॑त॒ विप्रा॑य बृ॒हते॑ बृ॒हत् । ध॒र्मकृ॑तै॒ विप॒श्चितै॑ प॒नस्य॑वे ॥ ८.०९८.०१

विप्राय- मेधाविने । बृहते- महते । धर्मकृते- अभ्युदयनिःश्रेयससिद्धिकृते । विपश्चिते- विदुषे ।

पनस्यवे- मन्त्रकामाय । इन्द्राय- परमेश्वराय । बृहत्- महत् । साम । गायत ॥१॥

त्वमिन्द्रा॑भिभू॑रसि॒ त्वं सूर्य॑मरोचयः । वि॒श्वकर्मा॑ वि॒श्वदे॑वो म॒हाँ अ॑सि ॥ ८.०९८.०२

त्वम् । इन्द्र- परमेश्वर । अभिभूः- शत्रुविभावकः । असि- भवसि । त्वम् । सूर्य- सवितारम् ।

अरोचयः- प्रकाशितवान् । विश्वकर्मा- सर्वकर्मा । विश्वदेवः- सर्वद्योतकः । महान्- महात्मा ।

असि- भवसि ॥२॥

वि॒भ्राज॑ज्योति॒षा स्व॑र्गच्छो॒ रोच॑नं दि॒वः । दे॒वास्त॑ इन्द्र॒ सख्या॑य॒ येमि॑रे ॥ ८.०९८.०३

ज्योतिषा । विभ्राजन्- प्रकाशयन् । स्वः- स्वर्गम् । दिवः रोचनम्- नभसश्चित्ताकाशस्य वा

दीप्तिस्थानम् । अगच्छः- गतवान् । इन्द्र । ते- तव । सख्याय- सौहृदाय । देवाः । येमिरे- यत्नं

कुर्वन्ति ॥३॥

एन्द्र॑ नो गधि॒ प्रियः॑ स॒त्राजि॑दगो॒ह्यः । गि॒रिर्न॑ वि॒श्वत॑स्पृथुः पति॒र्दिवः॑ ॥ ८.०९८.०४

प्रियः । सत्राजित्- महतां जेता । अगोह्यः- अगोप्यः । गिरिः- पर्वतः । न- इव । विश्वतः- सर्वतः ।

पृथुः- गुरुः । दिवः- स्वर्गस्य चित्ताकाशस्य वा । पतिः- स्वामी । इन्द्र । नः- अस्मान् । आ गधि-

आगच्छ ॥४॥

अ॒भि हि॑ संत्य सोमपा उ॒भे ब॒भूथ॑ रोद॒सी । इन्द्रा॑सि सु॒न्वतो॑ वृ॒धः पति॑र्दिवः ॥ ८.०९८.०५

सत्य । सोमपाः- रसानुभवकर । उभे रोदसी- द्यावापृथिव्यौ । अभि बभूथ- अभिभवसि । इन्द्र ।
सुन्वतः- रसनिष्पादकस्य । वृधः- वर्धकः । असि- भवसि । दिवः- द्युलोकस्य । पतिः-
स्वामी ॥५॥

त्वं हि शश्वतीनामिन्द्रं दूर्ता पुरामसि । हन्ता दस्योर्मनोर्वृधः पतिर्दिवः ॥ ८.०९८.०६
त्वम् । हि- खलु । शश्वतीनाम्- बहूनाम् । पुराम्- बन्धनानाम् । इन्द्र । दूर्ता- विदारयिता । असि-
भवसि । दस्योः- उपक्षपयितुः । हन्ता- नाशकः । मनोः- ज्ञानिनः । वृधः- वर्धकः । दिवः
पतिः ॥६॥

अधा हीन्द्रं गिर्वणं उप त्वा कामान्महः संसृज्महे । उदेव यन्त उदभिः ॥ ८.०९८.०७
अध- अधुना । इन्द्र । गिर्वणः- मन्त्रस्तुत । उदेव यन्तः- उदकेनेव गच्छन्तो मत्स्या यथा । उदभिः-
उदकैर्जीवन्ति तथा । त्वा- त्वां प्रति । महः- महतः । कामान्- अभिलाषान् । संसृज्महे-
सृजामः ॥७॥

वार्षं त्वां यव्याभिर्वर्धन्ति शूरं ब्रह्माणि । वावृध्वासं चिदद्रिवो दिवेदिवे ॥ ८.०९८.०८
वाः- उदकम् । यव्याभिः- नदीभिः । न- इव । शूर- समर्थ । अद्रिवः- वज्रिन् । दिवेदिवे-
प्रतिदिनम् । वावृध्वासम्- वर्धमानम् । त्वा- त्वाम् । ब्रह्माणि- मन्त्राः । वर्धन्ति- वर्धयन्ति ॥८॥

युञ्जन्ति हरीं इषिरस्य गार्थयोरौ रथं उरुयुगे । इन्द्रवाहा वचोयुजा ॥ ८.०९८.०९
इषिरस्य- गतिशीलस्य । उरुयुगे- महायुगे । उरौ- विस्तृते । रथे । इन्द्रवाहा- इन्द्रवाहकौ ।
वचोयुजा- मन्त्रेण युज्यमानौ । हरी- प्राणतुरगौ । युञ्जन्ति- साधका योजयन्ति ॥९॥

त्वं न इन्द्रा भरौ ओजौ नृम्णं शतक्रतो विचर्षणे । आ वीरं पृतनाषहम् ॥ ८.०९८.१०
शतक्रतो- अनन्तप्रज्ञ । इन्द्र । त्वम् । नृम्णम्- नेतृत्वयुक्तम् । वीरम्- वीर्ययुक्तम् । पृतनाषहम्-
शत्रुसेनाभिभावकम् । ओजः । विचर्षणे- सूक्ष्मदर्शिन् । नः- अस्मभ्यम् । आ भर- आहर ॥१०॥

त्वं हि नः पिता वसो त्वं माता शतक्रतो बभूविथ। अघा ते सुममीमहे ॥ ८.०९८.११

त्वम्। हि- खलु। नः- अस्माकम्। पिता- जनकः। वसो- शरण्य। त्वम्। माता- जननी।
शतक्रतो- अनन्तप्रज्ञ। बभूविथ- अभवः। अघा- तस्मात्। ते- तव। सुमम्- सुखम्। ईमहे-
याचामहे ॥११॥

त्वां शुष्मिन्पुरुहूत वाजयन्तमुप ब्रुवे शतक्रतो। स नो रास्व सुवीर्यम् ॥ ८.०९८.१२

शुष्मिन्- बलिन्। पुरुहूत- बहुभिराहूत। त्वाम्। वाजयन्तम्- गतिशीलम्। शतक्रतो। उप ब्रुवे-
स्तौमि। स त्वम्। नः- अस्मभ्यम्। सुवीर्यम्। रास्व- देहि ॥१२॥

Dr. Ranganatha